

Ældreminister Mette Kiergaard

19. december 2024

Ældre Sagen

Snorresgade 17-19
2300 København S

Tlf. 33 96 86 86

www.aeldresagen.dk

aeldresagen@aeldresagen.dk

Plejoboligmangel rimer ikke på selvbestemmelse

Kære Mette Kiergaard

Vi er bekymrede for plejehjemskapaciteten i Danmark.

Med selvbestemmelse for den ældre som et centralt element i ældrereformen, havde vi håbet at kunne gå på juleferie i tryk forvisning om, at alle ældre med behov for hjælp fremover vil få netop den hjælp, de har brug for og ønsker. Det er desværre ikke tilfældet, for der er et svagt led: den tiltagende sværere adgang til at få en plejehjemsplads i Danmark. Set fra Ældre Sagens side virker det utopisk at diskutere reel selvbestemmelse og borgernær visitation i ældreplejen, hvis antallet af plejehjemspladser er så knapt, at plejehjem ikke er en faktisk valgmulighed.

Vores budskab er derfor klart: Plejehjemskapaciteten skal hæves markant, hvis ældrereformens vision om selvbestemmelse skal indfries i praksis. Det indebærer, at regeringen både økonomisk og lovgivningsmæssigt understøtter den nødvendige udvidelse af plejehjemskapaciteten. Og - som vi har understreget vedrørende den øvrige ældrereform - samtidig stiller konkrete krav til kommunerne om at etablere den fornødne plejehjemskapacitet.

Dækningsgraden er i frit fald

I Ældre Sagen har vi i samarbejde med vores 215 lokalafdelinger i 2024 haft særligt fokus på plejehjemskapaciteten i Danmark, da vi mener, at en værdig ældrepleje hænger uløseligt sammen med muligheden for at komme på plejehjem.

Vi adresserede senest problemstillingen i vores forslag til finansloven for 2025, men på baggrund af stadigt flere beretninger om stram visitation og meget begrænsede byggeplaner i kommunerne ser vi behov for endnu engang at understrege, at området er forsømt: Dækningsgraden for plejehjemspladser for 80+-årige på landsplan er faldet fra 20 % til 14 % fra 2012 til 2024. Samtidig er der stor forskel i dækningsgrad på tværs af kommunerne. Fx har Københavns Kommune en dækningsgrad på 22,6 % for 80+-årige, mens Vallensbæk Kommune har en dækningsgrad på 5,1 % for 80+-årige i 2024.

Den faldende dækningsgrad er en konsekvens af en kraftig vækst i antallet af ældre sammenholdt med en plejehjemskapacitet, der er næsten stagneret. Med andre ord skal flere ældre deles om færre pladser, hvilket bekræftes af en VIVE-kortlægning lavet på vegne af Social-, Bolig- og Ældreministeriet i 2023. Det finder

vi stærkt bekymrende - ikke mindst set i lyset af, at antallet af ældre kun stiger endnu mere i de kommende år, ligesom forekomsten af ældre med demenssygdom forventeligt gør det. Det vil i praksis betyde, at behovet for plejehjemspladser kun bliver endnu større, da netop demens er en af de primære årsager til, at ældre flytter på plejehjem idag. Uden muligheden for at få en plejehjemsplads, når der bliver behov for pleje, omsorg og opsyn døgnet rundt, risikerer vi store konsekvenser for både mennesket med demens, men i høj grad også de pårørende, som langsomt slides ned af den omfattende plejeopgave.

Forkert beslutningsgrundlag

Hvad, der bekymrer os allermost, er dog, at den faldende dækningsgrad ikke resulterer i akutte planer om udvidelse af plejehjemskapaciteten. Tværtimod støder vi flere steder i landet på det modsatte: planer om lukning af eksisterende plejehjemspladser og argumenter om overkapacitet. En debat som, vi mener, finder sted på et forkert og uoplyst grundlag.

Argumenterne går igen på tværs af landet: "Ventelisterne er ikke blevet længere", "De ældre er blevet sundere", og "Ingen ældre vil bo på plejehjem". Uanset om ventelisterne er blevet længere eller ej, mener vi, at det er misvisende at basere sin plejehjemskapacitet på ventelisterne. Ventelisten fortæller primært noget om, hvor mange ældre der er sluppet igennem visitationens nåløjje – kommunens egen visitation vel at mærke. Ikke noget om hverken afslag eller ældre, der er "blevet vendt i døren".

Selvom vi lever længere, og der er forskning, der viser, at ældre i dag har en bedre funktionsevne end tidligere generationer ved samme alder, er Ældre Sagen ikke bekendt med studier, der viser, at antallet af år, vi får brug for pleje, er faldet. Så heller ikke dette er et retvisende argument for at undlade at etablere flere plejehjemspladser.

Den mest sejlivede myte i debatten er dog, at ingen ældre vil bo på plejehjem. Hvor det givet vis er korrekt, hvis man spørger raske og friske mennesker, er det ikke det samme, som at de ikke på et tidspunkt alligevel kan få behov for og ønske sig en plejehjemsplads. Eller at deres nedslidte pårørende ikke på et tidspunkt må kapitulere og række ud efter aflastning. Det får vi ikke mindst bekræftet i de mange historier, som vi modtager i Ældre Sagen. I vedhæftede bilag kan du læse nogle af de mange eksempler, som vi alene dette efterår har indsamlet sammen med vores lokale frivillige. Det er beretninger, som handler om (gentagne) afslag og oplevelser med at "blive vendt i døren" med besked om, at man slet ikke er dårlig nok til en plejehjemsplads. Beretninger, som gør dybt indtryk – og som står i stærk kontrast til argumentet om, at ingen ønsker at bo på plejehjem (og at det derfor ikke er nødvendigt at bygge).

Nedsæt et partnerskab om plejehjem

Vi anerkender ældrereformens ambition om, at der skal etableres 3.000 nye plejeboliger, men vi må med dette brev understrege, at det langt fra er tilstrækkeligt. Alene for at fastholde den nuværende dækningsgrad skal der etableres 14.000 nye plejehjemspladser inden 2030. Og det vel og mærke kun for

at fastholde et niveau, som allerede nu efterlader svækkede ældre uden den hjælp, tryghed og værdighed, som de har brug for. Der er med andre ord behov for en langt mere vidtrækkende indsats, hvis der skal sikres plejehjemspladser nok.

Vi opfordrer derfor kraftigt til, at du som ældreminister nedsætter et partnerskab, der skal have til formål at sikre, at antallet af plejehjemspladser står mål med antallet af svækkede ældre med behov for døgnpleje som beskrevet i vedhæftede forslag. Det må ikke være manglende boligkapacitet eller økonomi, som (for)bliver styrende for adgangen til plejehjem.

Parallelt med en forbedret mulighed for at komme på plejehjem ligger naturligvis et vigtigt arbejde for at sikre, at ældrereformens vision om mere selvbestemmelse, bedre pleje og større livsglæde også implementeres i praksis på landets plejehjem. Både nye og eksisterende plejehjem skal være hjem, hvor man er tryk og har lyst til at bo.

Man bliver aldrig for gammel til at have det godt.

Venlig hilsen

Bjarne Hastrup
Adm. direktør